

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 30/2016, 67/2017 и 64/2018 година министерот за образование донесе скратена **изборна наставна програма** по наставниот предмет **географија** за **III година** средно гимназиско образование во учебната 2020/21 година.

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за III година гимназиско образование се базира на целите/очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставиот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови, при што се почитува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за наставен предмет со 2 часа неделно се предвидуваат 64 часа во скратената програма.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма за учебната 2020/21 година.

2. Преглед на теми и наставни единици

Во скратената наставна програма предвидени се 34 часа за нови наставн содржини и 30 часа за повторување, утврдување и систематизација на постигањата.

Тема/Подрачје

I тема: Природно-географските одлики и влијанието врз животот на Земјата (9+8) часа

Наставни единици:

- Ендогени движења на Земјата;
- Егзогени движења на Земјата;
- Вулканизам;
- Сеизмизам;
- Формирање на релјефот под дејство на надворешните фактори;

- Влијанието на климатските фактори и елементи врз животот на Земјата;
- Следење, мерење и прогноза на времето;
- Општествено и политичко значење на Светското Море;
- Подземните и површинските води значајни агенси на Земјата.

II тема: Антропогени одлики (5+4) часа

Наставни единици:

- Основни демографски параметри на населението;
- Облици на јазично и културно здружување на населението во општествени заедници;
- Населението како фактор за стопанска развиеност;
- Класификација на населбите;
- Процес на урбанизација.

III тема: Економски одлики (7+6) часа

Наставни единици:

- Природните ресурси фактор за развој на стопанството;
- Појоделство;
- Овоштарство и лозарство;
- Енергетски извори и нивна територијална разместеност;
- Географска распространетост на рудните богатства;
- Индустрија и индустриски гранки;
- Индустриски региони во Светот.

IV тема: Терцијални дејности (6+5) часа

Наставни единици:

- Сообраќај и телекомуникации;
- Трговија;
- Економски групации;
- Географски фактори за развој на туризмот;
- Видови туристички места;

- Туристички региони во Светот;
- Туризмот во Р. С. Македонија.

V тема: Заштита и унапредување на животната средина (6+6) часа

Наставни единици:

- Природни и општествени фактори кои предизвикуваат нарушување на животната средина;
- Загадување и заштита на воздухот;
- Загадување и заштита на водите;
- Урбаната средина и нејзината заштита;
- Примена на современа технологија во унапредување на животната средина.
- Регионално и просторно планирање во унапредување на животната средина

3. Дидактички препораки

Планирањето на наставата по предметот географија за III година гимназиско образование во оваа (скратена) верзија опфаќа програмски содржини од V теми од редовната наставна програма. За секоја тема предвидени се одреден број на часови со цел да се изучат најважните содржина од скратената наставната програма по географија за III година гимназиско образование и истата да се реализира за 64 наставни часа, во траење од 159 работни дена.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма, но за истите се поставуваат различни по нивоа прашања и задачи водејќи се од предлог - активностите и дополнувајќи ги истите според потребите на учениците во класот.

Во наставната програма е дадено предлог за планирање на наставните часови за реализација на наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира фондот на часови за целосно и успешно реализирање на целите

поставени во програмата. Со оглед на тоа што, составот на учениците во класот е хетероген, наставникот треба да практикува диференциран и индивидуализиран пристап во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби на секој ученик и развивање на индивидуалните потенцијали и постигнувања.

Во скратена програма по предметот географија за III година гимназиско образование некои содржини се изоставени, прескокнати или скратени, додека други се надоврзуваат. Најчесто тие се содржини со кои учениците се сретнале во изминатите години или пак ќе се сретнат во иднина. Ова е направено со цел непречено да се реализира оваа скратена програма.

Се препорачува користење на следниве наставни средства:

- учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење во непосредната околина – објекти и појави во природата;
- енциклопедии, атласи и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства.

Современата дидактичка технологија во наставата по географија покрај користењето на разни географски карти, дава исклучителни можности за користење на компјутерот, односно широка примена на геоинформатиката во наставата по географија. Исто така, во наставата може да се користат и немите карти, географска читанка, прирачник за наставата и др. Усвоените нови поими ќе претставуваат надоградување и проширување на веќе стекнатите поими. Интерпретацијата и описите од страна на учениците неопходно е да бидат поттикнувани од страна на наставникот на начин кој одговара на индивидуалните карактеристики на ученикот. Изразувањето може да биде и преку: говор, есеј, илустративни методи, изработки на шеми, графикони итн. Употребата на имиња и цифрени податоци треба да биде сведена на разумно ниво. Во текот на наставата редовно се следат и се вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Се препорачува да се користат следниве начини за следење, проверување и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми: усно, писмено, практично (обиди, вежби сл.), работа во групи, учество во истражување и презентација.

Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за III (трета) година гимназиско образование ја утврди

Арх.бр.12-8424/90

16.9.2020 година

Министер

Мила Царовска